

PODŻEGAĆ (17) *vb impf*

podżegać (17), [**podżygać**].

o oraz a jasne, e pochylone; w praes e jasne.

inf podżegać (1). ◇ *praes 1 sg* podżegam (1). ◇ *3 sg* podżegą (5). ◇ *2 pl* podżegacie (1). ◇ *3 pl* podżegają (1). ◇ *praet 3 sg m* podż(e)gął (1). [*n podż(e)gało.*] ◇ *3 pl m pers* podż(e)gali (2). ◇ *fut 3 sg f* będzie podżegać (1). ◇ *imp 3 pl* niech podżegają (1). ◇ *part praes act* podżegając (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w. s.v. podżegnąć.

1. *Podpalać; przen [kogo, co] (3) :*

Zwroty: »drwa [*pod kim*] podżegać« (1): A iefzcze [*Watablus był*] Krolá onego nád Neroná przeciw wiernym okrutnieyŝzego/ Fráncuŝkiego (ktory ŝam drwá ręką ŝwą pod nimi podżegał) Hebreyskiego ięzyká Profellor w Páryżu. *CzechEp* 264.

»podżegać ogień, ogniem« [*зык zmienny*] (1:1): Oto wŝytcy wy podżegacie ogień [*accenditis ignem*] przepaŝaliŝcie ŝię iŝkrámi/ chodźcie po ogniku ognia wáŝzego y po iŝkrach któreŝcie roŝpalili *BudBib Is* 50/11; *ReszPrz* 5.

[»*czym*] serce podżegać«: ZYGMUNT [*wielki ksiąŝę litewski*] SIĘ Z PODDANYMI TAK SROGO obchodził, Iŝ prawie w Neronowe tyraństwo ugodził, Łupiać, bierzac, co mu ŝię jedno podobało, A ŝakomstwo pochodnią serce podżegało. *StryjPoczqt* 420.]

2. *Namawiać, skłaniać do złego, podburzać, podjudzać; inflammare (animum a. odium) Mącz, Cn; incendere Modrz; suggerere JanStat; acuere, amentam hastam ministrare, concitare (odium), incitare, instigare, instimulare, subdere stimulos, subicere facem (invidae) a. ignem, sufflare, tela subministrare Cn [w tym: kogo (9), (co) (1)] (14) :* Inflammo, Poduŝzczam/ Podżegam kogo. *Mącz* 129c; *CzechEp* 173; ktory [*tj. papieŝ Paschalis wtory*] Roberta Gráfá Flándryjskiego pobudził/ áby nieboraká do oŝtátká dogániał/ podżegáiąc/ Gráfá tego w ŝwoiey Bulle tymi ŝłowy: [...] *NiemObr* 167; *Instigatrix, Quae instigat* – Ta ktora podzegu [!]. *Calep* 545b; *OrzJan* 45; *KlonWor* 2.

podżegać do czego (2): ModrzBaz 127v; iŝ pijańŝtwo rozum człowiekowi odeymuie/ ále iefzcze y do wŝelákiey niecnoty y nieczyŝtoŝci podżega. *WerGoŝc* 254.

podżegać k(u) czemu (2): SeklKat V; A iefŝliŝ oto y ci ktorzyby tuŝakow ábo goŝci [...] nie przyimowáli odnioŝá ŝwoie karánie: coŝ rzeczemy o tych/ ktorzy [...] inŝnych ku wygánianiu podżegáią *CzechEp* 59.

podżegać przeciw komu (1): nie bez zápálczywey pewnie ŝádoŝci pomŝty [*Ksiąŝdz Kanonik*] wŝtáwicznie ná pány y poŝpolŝtwo w káŝdym kazánium ŝwym woŝał: pobudzáiąc nákoniec y K.I.M. y podżegáiąc przeciw nam *CzechEp* 11.

podżegać na kogo (1): wŝytki niezgody [...] między témi ŝtronámi máią byđŝ doŝtátecznie wŝpokoioné: [...] áni iedná ŝtroná ná drugá nie będzie podżegać *SarnStat* 1109; [iŝe to nie nowiná iefŝt/ iŝe Szátan ná ŝlugi poŝyteczne/ godne/ w Koŝciele Boŝym fałŝywą y mniey poŝyteczną brácią/ tych dárow nie máiących podŝyga *GilPos* 163].

[*podżygać na co:* A gdzieby was chociał przedŝię Szátan podŝygać ná pomŝtę/ ŝluchaycieŝz iáko rádzi Duch ŝwięty: Nie dáycie mieyŝcá Szátánowi *GilPos* 191v, 172v.]

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Ták y won czás Senatorowie koronni iedni pochlebiáli Witołdowi/ áby Krolem Polłkim był/ á drudzy go zász podżegáli áby z Litewłkiego Xięłtwá Krolełtwo vczynił *StryjKron* 562.

[W połączeniu szeregowym: Otoż pożądlivości ciáá wypełnienie/ iestći/ wykonywác ony grzechy/ ná ktore przeciw iáwnnemu zákazániu Bożemu/ człowieká thá zła żądza ciełefna przywiedzie y zápráwuie/ podżyga *GilPos* 172v.]

Szeregi: »pobudzać i podżegać« (1): *CzechEp* 11; [do łynow łie [*Pryjamus*] obrociłwzy mowił/ áby łie w tym [*w zemłcie*] łami dobrze łtáwili á mężni pokazáli: á zwłázcżá Hektorá thego nawięcey pobudzał á podżegał iáko łtárlżego. *HistTroj* B8].

»poduszczać i podżegać« (1): A gdi nas ten zakał [...] ku grzechu pobudza/ y łzatan iá kłtemu podułcza/ y podzega/ okazuiąc niedołkonale vczinki náłze/ tam łtali á mocni mamy być w wierze *SeklKat* V.

Przen (1) : Odłóżyłwzy od łiebie mołoyce y Gáchy/ Tułáły łię po gorách rołkudłáne łwáchy. Podżega ich on Bożec [*tj. Bachus*]/ gdy łok iego piiá; Więć pláłżá/ więć łzáleią/ y bębnią/ y wyiá. *KlonWor* 6.

Synonimy: 1. *podniecać, podpalać, zapalać;* 2. *poburzać, podburzać, podszczuwać, poduszczać, podwodzić.*

Formacje współrdzenne cf ŻEC.

Cf **PODŻEGANIE**

KW, MM